

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

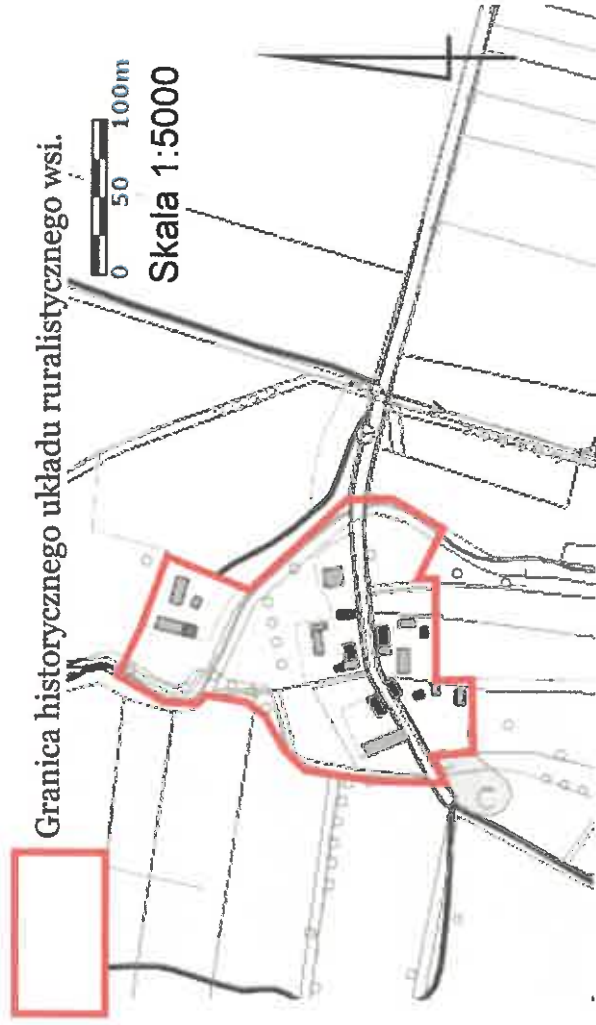
1. Nazwa

2. Czas powstania

Historyczny układ przestrzenny przysiółka

1787, 1945

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

CZAPLE

(przysiółek wsi LUBIEL)

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

Województwo **DOLNOŚLĄSKIE**

Powiat **GÓROWSKI**

Gmina **WĄSOSZ**

6. Współrzędne geograficzne

51°29'47"N 16°43'53"E

7. Użytkowanie obecne
**mieszkalne
rolnicze**

8. Stan zachowania

4

Przysiółek wsi Lubiel : Czapple - Tschippkei (1787, 1845), Grohsau (1934)

Historia wsi i dóbr: W sześćdziesiątych latach XVII w. w Lubielu osiadł płk. "Freiherr" Johann Adam von Garnier - właściciel majątku w Trzcinicy Wielkiej, który nabył wraz z 12 okolicznymi folwarkami dzięki sumom otrzymanym w nagrodę za zasługi wojenne pod sztandarami Habsburgów. Po śmierci von Garnier, w 1680 r., posiadłość w Lubielu wraz z kilkoma innymi dobrami przeszła w ręce jego bratanika, następnie - w 1721 r. dostał się w spadku wrocławskiemu jezuitom. Ci z kolei sprzedali majątek panu Giller, kolejnymi właścicielami byli hr. von Sinzendorf (1739), a od 1848 r. rodzina von Pourtales. Ostatecznie w 1937 r. dobra znalazły się pod zarządem fundacji Jamesa hr. von Pourtalesa, powołanej dla wspierania kolonizacji. W 2 poł. XVIII w. Lubiel wraz z kolonią Czapple posiadał 2 szkoły, 2 domy gminne i 73 budynki mieszkalne. W latach 1765 - 1787 odnotowano: 21 - 16 kmieci, 10 - 39 zagrodników, 29 wolvnych od pańszczyzny, 2 - 7 chałupników oraz 11 rzemieślników. Ogólna liczba mieszkańców w tym czasie wynosiła 525 osób. W 1845 r. na terenie miejscowości wzniesiono folwark pański, wolne sołectwo, szkołę ewangelicką i katolicką, 2 wiatrak, gorzelnię, 80 domów oraz 553 osoby. Była to średniej wielkości wieś o charakterze rolniczo - rzemieślniczym, ponadto prowadzono tu hodowlę wołów i owiec. Do miejscowości należały folwark - (Schanzvorwerk) oraz kolonia Czapple (Tschippkei).

Miejscowość Czapple jest usytuowana w odległości ok. 1 km od wsi Lubiel, przy drodze prowadzącej do Wąsosa. Jest to grupa kilku zagrod położonych w samym zakolu rzeki Łachy. Parterowym budynkom mieszkalnym towarzyszą drewniane stodoły. Wszystkie zagrody mają ten sam układ i formę budynków.

Bibliografia:

- Adressbuch des Grundbesitzes in der Provinz Schlesien, Berlin 1937
- Buße S., Eisenbahnen in Schlesien, Egglham 1989
- Knie J., Alphabetisch-statistisch-topographische Ubersicht der Dorfer, Flecken, Stadte und anderen Orte der konigliche Preussische Provinz Schlesien, Breslau 1845
- Kwartalnik Górowski 1/2003, red. Z. Hanulak, Góra 2003
- Regesty Śląskie, red. W. Korta, t. 1 (1343-1348), Wrocław 1975 ; t. 2 (1349-1354), Wrocław 1983; t. 3 (1355-1357), Wrocław 1990; t. 4 (1358-1359), Wrocław (bez daty wydania); t. 5 (1360), Wrocław 1992
- Słownik etymologiczny miast i gmin PRL, Wrocław 1984
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąsosz, Wąsosz 2000
- Zimmermann F. A., Beytrage zur Beschreibung von Schlesien, Bd 1-13, 1786

Materialy kartograficzne:

- Messtischblatt, pomiar 1887 r., nowelizacja 1929 r., wydanie 1937-1940 r.

Istniejące zagrożenia: Degradacja układu przestrzennego związana z współczesną zabudową różnego typu, dogęszczanie i wprowadzanie nowej zabudowy na terenach historycznie niezabudowanych, rozbiorcki i przebudowy budynków historycznych oraz ich modernizacja z wykorzystaniem współczesnych, niezgodnych z lokalną tradycją materiałów budowlanych.

Postulaty konserwatorskie: Utrzymanie układu przestrzennego przysiółka, zachowanie skali zabudowy, jej historycznego rozplanowania, tradycyjnych brył, formy, użytych materiałów i artykulacji elewacji.

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

czerwiec 2023

Justyna Kość